

Bulletin IALE-CZ, Zpravodaj České společnosti pro krajinnou ekologii (Regionální organizace IALE České republiky).

Vydává IALE-CZ pro interní potřebu svých členů.

Redakce: IALE-CZ, Benátská 2, 128 01 Praha 2.

Odpovědný redaktor: Zdeněk Lipský (lipsky@natur.cuni.cz), technická redaktorka: Eliška Fňukalová (fnukaloe@natur.cuni.cz).

Autorem fotografie z Národního parku Bayerischer Wald na titulní straně je Tomáš Janík.

Číslo 1/2019 vyšlo 4. 3. 2019.

Výroční členská schůze České společnosti pro krajinnou ekologii

Každoroční výroční členská schůze České společnosti pro krajinnou ekologii (IALE-CZ) se konala 31. ledna 2019, současně s výroční konferencí Společnosti na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze na Albertově. Podle prezenční listiny se jí účastnilo 47 členů. Předseda Společnosti Z. Lipský v úvodu připomněl letošní 20. výročí založení Společnosti. Poté přečetl Výroční zprávu Hlavního výboru České společnosti pro krajinnou ekologii o činnosti v roce 2018 (plné znění výroční zprávy je uveřejněno níže). Výroční zpráva byla v souladu se Stanovami schválena.

Předseda Společnosti krátce připomněl osobnost jednoho ze zakladatelů České společnosti pro krajinnou ekologii, Antonína Bučka, který v roce 2018 zemřel, a navrhl jej za čestného člena Společnosti. Návrh na udělení čestného členství Společnosti A. Bučkovi in memoriam byl jednomyslně schválen.

V nepřítomnosti pokladníka P. Maděry předseda Společnosti jen stručně nastínil vývoj hospodaření Společnosti v roce 2018. Definitivní zpráva o hospodaření bude po účetní uzávěrce předložena ke schválení revizní komisi.

Pavel Kovář z pozice šéfredaktora informoval o stavu časopisu Journal of Landscape Ecology (JLE) a změnách, které

proběhly v roce 2018 v redakční radě a v redakčním systému. Navrhl další změny předpokládané v roce 2019 (změna na místě šéfredaktora, určení dvou výkonných redaktorů, technická redakce), které budou projednány v Hlavním výboru. Zpráva o současném stavu JLE je uveřejněna v Bulletinu č. 1/2019.

Předseda Společnosti Z. Lipský nastínil činnost v roce 2019, zejména domácí (Krajinářská dílna, konference Venkovská krajina) a zahraniční (krajinně ekologické sympozium ve Smolenicích na Slovensku, světový kongres IALE v italském Miláně) akce.

V diskusi vystoupil Darek Lacina, který informoval o změnách v organizaci tradičního semináře ÚSES – zelená páteř krajiny, pořádaného dosud každoročně počátkem září v Brně.

Usnesení:

(i) Výroční členská schůze České společnosti pro krajinnou ekologii schvaluje Výroční zprávu Hlavního výboru o činnosti v roce 2018.

(ii) Výroční členská schůze České společnosti pro krajinnou ekologii schvaluje čestné členství Antonína Bučka, in memoriam.

Zdeněk Lipský

Výroční zpráva Hlavního výboru České společnosti pro krajinnou ekologii o činnosti v roce 2018

1. Výroční členská schůze IALE-CZ, která se konala 9. 2. 2018 v Českých Budějovicích, stanovila mj. také plán činnosti na rok 2018.

2. V roce 2018 jsme uspořádali dvě vědecké konference:

(i) **Kulturní krajina - most mezi člověkem a přírodou, mezi přírodními a společenskými vědami. Teorie a realita** 9. 2. 2018 v Českých Budějovicích (spolu s výroční členskou schůzí IALE-CZ).

(ii) **ÚSES – Zelená páteř krajiny 2018:** 17. ročník tradičního semináře pořádaného ve spolupráci s MŽP ČR a AGERIS, s. r. o., 6.–7. 9. 2018 na lesnické fakultě Mendelovy univerzity v Brně. Z konference byl vydán tištěný sborník.

3. Byla vydána 2 čísla vědeckého časopisu **Journal of Landscape Ecology** (3. číslo je v tisku), celkem ročník 2018 obsahuje 22 článků a 3 knižní recenze. Jednotlivá čísla a články jsou k dispozici v tištěné i elektronické podobě. Časopis je zařazen do databáze SCOPUS, ročník 2018 byl již jedenáctý. V roce 2018 došlo ke změnám v redakční radě, ve spolupráci s firmou

Sciendoo je připraven přechod na nový redakční systém. Velký díl práce odvádí výkonný redaktor P. Maděra, který připravil samostatnou zprávu o stavu časopisu a jeho dosavadní bilanci. Zprávu v nepřítomnosti Petra Maděry (zahraníční cesta) přednese šéfredaktor časopisu Pavel Kovář.

4. Byla vydána 2 čísla členského zpravodaje **Bulletin IALE-CZ**. Bulletin obsahuje informace o činnosti Společnosti a kalendář akcí. Přetrvává dlouhodobý problém malé autorské spolupráce z řad členů Společnosti. Bulletin je vydáván pouze v elektronické podobě a elektronicky je také rozeslán všem členům Společnosti na jejich e-mailové adresy.

5. Počátkem roku 2018 byla podána na RVS (Rada vědeckých společností) ČR upravená **žádost o dotaci na činnost na r. 2018**. Předsednictvo RVS následně rozhodlo o přidělení dotace na podporu vydávání vědeckého časopisu a pořádání vědeckých konferencí na rok 2018 ve výši 126 000,- Kč.

Na rok 2019 bylo zažádáno o dotaci ve výši 133 tis. Kč. Žádost je podle propozic RVS poprvé rozdělena na dvě části: na vydávání vědeckého časopisu (99 tis. Kč) a na pořádání konferencí (34 tis. Kč). Dosud jsme nedostali vyrozumění o přidělení dotace.

6. Počátkem ledna 2019 bylo na RVS podáno podrobné **vyúčtování dotace za rok 2018 a výroční zpráva za rok 2018**, která je k dispozici na webové aplikaci RVS AV ČR. Ve zprávě je vykázáno celkem 10 organizačních a publikačních aktivit (vykazuje se JLE, bulletin, webové

stránky, konference, sborníky, Krajinova cena i účast na mezinárodních akcích IALE).

7. Cena Vladimíra Krajiny za vynikající publikaci v krajině ekologii autorovi (autorům) ve věku do 35 let

V roce 2018 byla podruhé udělena cena za nejlepší publikaci v oboru. V souladu s propozicemi soutěže byly nominovány 3 publikace, rozhodnutím 11členné poroty získal cenu spojenou s finančním oceněním Tomáš Janík za publikaci Janík, T., Romportl, D. (2018): Recent land cover change after the Kyrill windstorm in the Šumava NP. Applied Geography 97:196–211.

8. Webové stránky společnosti

bohužel nejsou aktualizovány a jsou v nevyhovujícím stavu. Úkolem Hlavního výboru je okamžitě zajistit jejich fungování a aktualizaci.

9. Členská základna

V roce 2018 jsme přijali přihlášku s pořadovým číslem 206, číslování je průběžné od počátku existence Společnosti. Současný stav členské základny činí **92** členů, z toho 4 čestní členové. **Mezinárodní členství** mělo v roce 2018 zapláceno **41** našich členů (37 platících + 4 čestní členové). Existují ovšem neplatiči, celkem evidujeme 20 členů, kteří dosud nezaplatili příspěvky za rok 2018 (stav k 28. 1. 2019).

Dlužné příspěvky je možno zaplatit převodem na účet 201097021/0300, s uvedením členského čísla jako variabilního symbolu.

10. Hlavní výbor v r. 2018 projednal a schválil:

- upřesnění plánu akcí na rok 2018 (včetně diskuse o budoucnosti konference Venkovská krajina)
- uspořádání výroční konference 31. 1. 2019 v Praze
- udělení ceny Vladimíra Krajiny za rok 2018 (viz výše)
- vydávání bulletinu a JLE, přechod na nový redakční systém vydávání JLE a změny v jeho redakční radě
- přijetí 5 nových členů společnosti
- podporu Krajinářské dílny 2018

Výroční zpráva Hlavního výboru byla přednesena a následně schválena na výroční členské schůzi Společnosti v Praze 31. 1. 2019.

*Zdeněk Lipský
předseda Hlavního výboru*

Výroční konference České společnosti pro krajinnou ekologii (IALE-CZ)

Výroční konference České společnosti pro krajinnou ekologii (IALE-CZ) nazvaná **Krajina v době klimatických změn** proběhla 31. 1. 2019 na Přírodovědecké fakultě Karlovy univerzity v Praze na Albertově. Zúčastnilo se jí na 50 účastníků.

Tématem konference – Krajina v době klimatických změn – chtěla i naše společnost upozornit na aktuální změny, které v krajině probíhají, a současně na výzvy, jimž v souvislosti s nimi čelí všichni, kteří se výzkumem současné krajiny zabývají.

Konferenci zahájil předseda České společnosti pro krajinnou ekologii Z. Lipský, jenž v úvodu připomněl letošní 20. výročí založení Společnosti. Potom již dostali slovo jednotliví přednášející. Dopolední blok přednášek byl věnován vyžádaným přednáškám, které měly poskytnout různé pohledy na nosné téma konference. Jako první vystoupil profesor Bohumír Janský z hostitelského pracoviště - Katedry fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty UK. Ve své přednášce, obsahující mnohá zajímavá fakta a konkrétní čísla, představil nesmírně závažný a aktuální problém sucha, hospodaření s vodou a vodního stresu ve světě i v Česku. Na něj navázal prof. Josef Fanta z Platformy pro krajinu přednáškou *Česká krajina: její další vývoj a využívání*. První dopolední blok vyžádaných přednášek uzavřel Jan Divíšek

z Geografického ústavu Masarykovy univerzity v Brně, který s využitím vegetačních databází a výsledků mapování rozšíření různých taxonomických skupin představil nový pohled na rozdělení biodiverzity na území naší republiky.

Po krátké přestávce pokračoval program přednáškou Václava Tremla z Katedry fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty UK na téma recentních změn v poloze horní hranice lesa v Krkonoších a Jeseníkách v souvislosti s klimatickou změnou i změnami ve využívání horské krajiny. Následovalo vystoupení nositele Krajiny ceny za rok 2018 Tomáše Janíka, doktoranda z téže katedry, který představil rovněž aktuální téma, vyjadřující současnou dynamiku vývoje krajiny – změny krajinného pokryvu v národním parku Šumava po orkánu Kyrill. Dopolední blok uzavřelo vystoupení organizátorů krajinářské dílny Michala Forejta a Johany Vardarman z Fakulty životního prostředí ČZU Praha, kteří představili téma a program letošní krajinářské dílny, jež se uskuteční 26.–28. dubna 2019 na Kokořínsku.

Po polední přestávce na oběd se uskutečnila výroční členská schůze Společnosti (viz výše v tomto bulletinu). Po jejím skončení pokračoval odborný program konference. Ve dvou odpoledních blocích se v něm vystřídal celkem 8 přednášejících:

Vilém Pechanec: *Klimatická změna – jedna z příčin ohrožení biodiverzity;*

Martin Večeřa: *Mapování alfa diverzity cévnatých rostlin v evropských lesích;*

Pavel Kovář: *Teplomilná rostlina rukevník východní (Bunias orientalis) jako příklad invazního pronikání z termofytika do mesofytika v ČR;*

Eva Chumanová: *Invazní patogeny dřevin v ČR, jejich naturalizace a předpokládaný dopad v krajině;*

Martin Musil: *Fytogeografická regionalizace České republiky;*

Tamara Faberová: *Územní studie krajiny. Návrhy opatření pro posílení biodiverzity – ukázky z případových studií;*

Jakub Houška: *Agrolesnické systémy jako nástroj adaptace na klimatickou změnu;*

Marek Havlíček a kol.: *Vodohospodářské objekty a jejich význam při formování krajiny.*

Na rozdíl od dopoledního programu byl tentokrát prostor i na kratší diskusi.

Z výroční konference byl vydán tištěný sborník abstraktů, který dostali všichni účastníci při prezenci. V elektronické podobě bude sborník umístěn na webových stránkách IALE-CZ. Několik účastníků využilo možnosti vystavit své postery. Vzhledem k velkému zájmu o některé, zejména vyžádané přednášky, jsou všechny prezentace rovněž umístěny na webových stránkách naší společnosti.

Zdeněk Lipský

Zpráva o stavu spolkového časopisu Journal of Landscape Ecology

1. Redakční rada

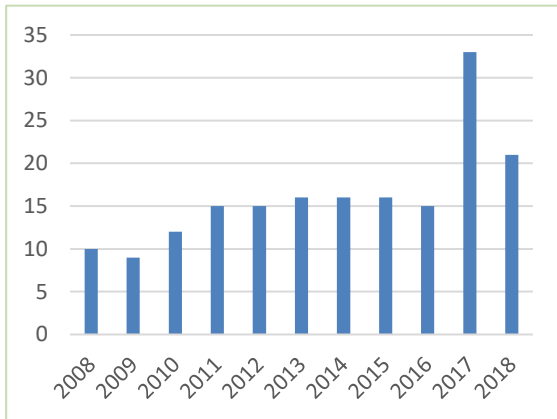
V roce 2018 došlo k několika změnám v redakční radě. Odešli Antonín Buček (úmrť) a Gabriela Hoffer (na vlastní žádost), naopak byla RR rozšířena o Roba Jongmana, Robertu Bunce, Agnieszku Latocha, Markétu Santrůčkovou a Iva Machara. Nadpoloviční počet členů RR musí být zahraničních. RR tedy nyní pracuje ve složení:

Pavel Kovář, šéfredaktor
Zdeněk Lipský, zastupující šéfredaktor
Petr Maděra, výkonný redaktor
Jaromíra Dreslerová, technický redaktor

Členové: Almo Farina, Irina Goia, Rob Jongman, Marc Metzger, Dušan Romportl, Alena Salašová, Jerzy Solon, Richard Stiles, Jaroslav Vojta, Thomas Wrbka, Ivo Machar, Markéta Santrůčková, Agnieszka Latocha a Robert Bunce.

2. Obsah časopisu

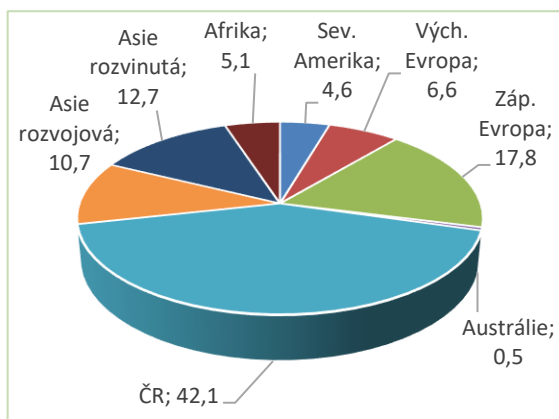
Journal of Landscape Ecology je vydáván od roku 2008 (v roce 2007 vyšlo nulté číslo časopisu ještě s ISBN jako sborník) nejprve jenom v tištěné verzi a po uzavření smlouvy s nakladatelstvím De Gruyter (později Sciendo) i v on-line verzi ve formátu open acces.

Počet článků v jednotlivých ročnících

Od roku 2008 vyšlo v časopise celkem 178 originálních vědeckých článků, odborných sdělení a review článků. Navíc je v každém čísle uveřejněna alespoň jedna knižní recenze.

V letech 2008–2010 to bylo ve dvou číslech ročně, od roku 2011 vydáváme tři čísla ročně. Osvědčilo se vydávání speciálních čísel s hostujícími editory. Z pohledu původu autorů článků je 42 % autorů českých (83 autorských či spoluautorských článků) a 58 % z ciziny.

Hodnocení autorství článků dle kontinentů a rozvinutosti zemí

3. Citovanost

Citovanost časopisu v posledních 4 letech ukazuje tabulka na další straně.

Vypočtený IF WoS pro roky

IF2018 = 0,354;

IF2017 = 0,29;

IF2016 = 0,094

2010, vol 3, No 2	Adapting landscapes and response to global ecological change – příspěvky z mezinárodní konference CZ-IALE konané v Brně (další články pak byly ještě publikované v následujících číslech) (Kovář, Maděra)
2012, vol 5, No 2	Society and environment. Changing society? (Lapka, Vávra)
2013, vol 6, No 3	Socotra Archipelago: landscape, nature and culture (Maděra)
2014, vol 7, No 1	Conservation of Mediterranean landscapes (Schindler, Olsvig-Whittaker)
2015, vol 8, No 2, 3	Landscape ecology in the Czech Republic – development, results and perspectives (Kovář, Maděra, Lipský)
2017, vol 10, No 2	Woody plants in the landscape (Maděra, Úradníček)
2017, vol 10, No 3	Landscape archaeology today (Freikman, Olsvig-Whittaker)
2018: vol 11, No 3	Forests and climate change in Czechia: an appeal to responsibility (Fanta, Petřík)

Přehled speciálních čísel a jejich hostujících editorů

Google scholar		
2015	16 článků	46 citací
2016	15 článků	17 citací
2017	33 článků	26 citací
2018	11 článků	6 citací
WoS		
2015	16 článků	36 citací
2016	15 článků	30 citací
2017	33 článků	40 citací
2018	11 článků	36 citací

Počet citací a počet vydaných článků JLE v daném roce

4. Co je třeba dodržet k indexaci na WoS

- Minimálně 20 článků do roka
- Dodržovat termíny
- Vysoká citovanost, vyhýbat se autocitacím
- Vysoký podíl článků renomovaných autorů (západní Evropa a S. Amerika)
- Renomovaní členové RR (vysoký H index)
- Tištěný obsah se musí shodovat s elektronickým, stránkování od 1, plynulé, všechny články včetně book review musí být v obou verzích časopisu
- Jsme něčím noví pro WoS, je náš obor ve WoS dobře pokryt?
- Vysoký poměr vrácených článků, alespoň 50 % (v roce 2018 máme 17 %)

5. Doporučení SCIENDA

- Lépe vyjasnit unikátnost časopisu, čím se lišíme od jiných časopisů daného oboru
- Zvýšit citovanost článků
- Dodržovat termíny vydávání jednotlivých čísel
- Zvýšit počet submitovaných rukopisů a počet odmítnutých rukopisů
- Zvýšit počet článků ze západní Evropy a Severní Ameriky
- Zajistit shodu tištěné verze a elektronické verze, číslování článků od strany 1 a nevynechávat stránky
- Mít bibliografické citace jen v angličtině

(my je máme v originálním jazyce publikace)

Sciendo nám doporučuje poté, co v roce 2019 zajistíme minimálně 20 článků, které budou recenzovány peer review (již dva roky splňujeme), budeme mít anglické citace, budeme celý obsah publikovat i v elektronické verzi, tak požádat o indexaci ESCI (Emerging Sources Citation Index), kde je vyšší šance k přijetí, a teprve potom SCI (Science Citation Index).

6. Vize JLE na další období

Od letošního roku (2019) máme novou smlouvu se Sciendem, ze které vyplývá, že budeme využívat i nový redakční systém Clarivate Analytics (provozují i WoS). Zvýší se tím cena za článek z dosavadních 60 EUR na 200 EUR. Ušetří se naopak cca 1000 EUR ročně za provoz stávajícího redakčního systému. V případě přijetí do ESCI navrhujeme alespoň částečně náklady kompenzovat autorskými publikačními poplatky.

S přechodem na nový redakční systém nás čeká řada organizačních opatření. Budeme muset vypovědět smlouvu s firmou E-fractal (stávající provozovatel redakčního systému). Po určitý čas bude ale potřeba zajistit souběh starého a nového

redakčního systému, než budou ukončeny všechny články zaslané do starého systému. Budeme muset opustit stávající web www.journaloflandscapeecology.cz, který provozuje E-fractal a přemigrovat informace na www.iale.cz anebo ho zcela zrušit. Současně musíme aktualizovat web JLE pod Sciendem, kde jsou některé zastaralé údaje a chybí tam také jedno číslo časopisu. Současně budeme muset upravit pokyny pro autory tak, aby odpovídaly nejnovějším požadavkům v souvislosti s ambicí dostat se na WoS. Budeme muset proškolit členy RR v práci s novým redakčním systémem.

Pro ročník 2019 chceme přijít s novou obálkou odpovídající jednotnému vizuálnímu stylu IALE-CZ.

Chceme změnit styl práce RR, kdy jednotliví členové RR budou zpravodaji zaslaných rukopisů podle své odbornosti a budou odpovědní za recenzní řízení až po návrh akceptace či odmítnutí rukopisu výkonnému redaktorovi.

Musíme zvýšit úsilí tak, abychom splnili všechny podstatné podmínky k indexaci. Zajistit dostatečné množství zaslaných rukopisů, tak abychom mohli zvýšit počet odmítnutých článků a abychom měli dostatečné množství akceptovaných článků s předstihem, aby bylo možné dodržovat termíny. Pro rok 2019 již máme dostatečné množství článků akceptovaných pro první číslo a tento náskok bude potřeba udržet, respektive postupně navyšovat.

Zvýšit citovanost článků na WoS (musí to být spojená snaha všech autorů, členů RR i členů IALE-CZ).

RR by měla otevřít a předefinovat zaměření časopisu s cílem najít unikátnost v zaměření, kterou bychom se odlišili od podobných časopisů.

Závěr

Rok 2019 tak bude přelomovým rokem v životě časopisu, kdy nás čeká přechod na nový redakční systém celosvětově využívaný řadou vědeckých časopisů, přechod na nový vizuální styl a podstatná změna způsobu práce redakční rady. Všechny tyto změny mají jediný cíl, zvýšit kvalitu našeho spolkového časopisu natolik, abychom mohli podat žádost k indexaci do ESCI a následně do SCI.

Pavel Kovář, Petr Maděra

Web IALE-CZ ožívá

Internetové stránky naší společnosti již před časem dostaly nový vzhled. Nyní jsme pokročili i po stránce obsahu. Nově zde najdete aktualizovaný kalendář nadcházejících akcí, informace o aktivitách IALE-CZ a také prezentace z nedávno proběhlé výroční konference nebo starší bulletiny. V aktualizaci budeme dále pokračovat.

*Tomáš Janík
správce webu*

PhDr. Miroslav Gottlieb devadesátiletý

Pokus o reflexi krajinné ekologie z pohledu sociálních věd

Žije již jen několik málo strážců původního odkazu krajinné ekologie u nás, zvláště z tehdejšího Ústavu krajinné ekologie ČSAV. Nedávno jsme se mohli setkat s prof. Janem Jeníkem, který s ústavem vždy úzce spolupracoval, a pak je zde řada významných, ale bohužel již mlčících osobností jako prof. Emil Hadač, Bohuslav Blažek, Jiří Petz, Otakar Bureš, Jaroslav Stoklasa a mnoho dalších. Podařilo se jim vytvořit v evropském předstihu něco unikátního – přístup ke krajině založený na respektování biologického základu krajiny a propojit jej s přístupem sociálních věd. Tato interdisciplinarita v praxi výzkumů tehdejšího ÚKE bylo něco nevídaného na počátku sedmdesátých let i v evropském kontextu. Jedním z hlavních iniciátorů a neúnavných propagátorů a hledačů této myšlenky byl PhDr. Miroslav Gottlieb. Jeho jméno je spojeno s pojetím antropoekologie, což bylo pro vládnoucí komunisty přijatelnější označení než na západě zavedená ekologie člověka.

Antropoekologie: Jestliže američtí sociologové Catton a Dunlop definují v osmdesátých letech společnost pomocí převzaté ekologické definice jako vztah společnosti a prostředí, ve kterém se nachází, a zakládají tím úplně nový směr environmentální sociologie, antropoekologie definuje krajinu v sedmdesátých letech pomocí sociologie –

jako biologicko-sociální jev se všemi důsledky sociální odpovědnosti za krajinu a za společnost. Tento koncept vzbudil pozornost v zahraničí a začala se rýsovat určitá „antropoekologická škola“ zmíněná i v zakladatelském díle krajinné ekologie - NAVEH, Z., LIEBERMANN, A. S. (1984): Landscape Ecology. Theory and Application. Springer. New York, Berlin, Heidelberg, Tokio.

Tento přístup se bohužel nadále nerozvíjel a byl zcela zlikvidován v roce 2010 ukončením naší činnosti v tehdejší pokračovateli ÚEK - Ústavu systémové biologie a ekologie AVČR (který se brzy zase přejmenoval a tento proces se opakuje každé cca 4 roky). Tím zmizela krajina z Akademie věd, paradoxně v období, kdy již nic ideologicky nebránilo jejímu rozvoji. Nastoupil však úplně jiný diktát výkonnosti impaktů, nepochopení prostředí ze strany hodnotitelů (zvláště těch ze zahraničí), ve kterém se společenské vědy mohly vůbec udržet. V konkurenci chemie a laboratorní biologie, modelování atd. to bylo něco neudržitelného. K tomu se navíc přidala nenávisť tehdejší ODS k jakékoli zmínce o ekologii a environmentalismu a pěkně pokřivenému environmentálnímu diskursu - asi jediné zřetelné stopě, kromě termínu tunel ve smyslu vytunelování a krachu do té doby prosperujících podniků, která po Václavu Klausovi v paměti společnosti zbyla a s kterou se potýkáme v ideologii tzv. rozvoje dodnes.

Miroslav Gottlieb byl u počátku formování krajinné ekologie v ČSAV a v Ústavu pod změněným jménem (Ústav ekologie krajiny AVČR) setrval až do jeho konce v roce 1993 a v jeho nástupnických formách do roku 2003. Mimochodem, na

jeho osobní kartě z ÚKE čteme: v ÚKE – a rukou připsáno – od počátku.

PhDr. Miroslav Gottlieb se narodil 7. května 1929 v Praze. Byl vybrán ke studiu na Univerzitě T. G. Ševčenka, Kyjev (Ukrajina - SSSR), kde absolvoval v roce 1953. V té době tam byl jako jeden z prvních českých studentů a zažil naplno a na vlastní kůži realitu stalinského SSSR. Záměr, se kterým byl vyslán, se nezdařil. Ve styku se starými ukrajinskými předválečnými profesory získal široký přehled o světové sociologii a filozofii a zůstal hluboce kritický ke komunistické realitě východní Evropy. To se samozřejmě projevilo i tím, že se nemohl dále kvalifikovat na CSc., a tak jeho nejvyšším formálním vzděláním byl tříletý postgraduál v Ústavu aplikované ekotechniky v Kostelci nad Černými lesy ukončený v roce 1981. Po návratu z Kyjeva pracoval jako redaktor v Tvorbě a pak přechází do ČSAV do Kabinetu teorie architektury a tvorby životního prostředí (vzniká r. 1964). Formálně zastavený další vědecký růst však nebyl překážkou pro získávání jeho rozsáhlých znalostí současné, většinou západní literatury, což mu umožňovaly ukrajinské a ruské překlady a jeho jazyková vybavenost v angličtině a francouzštině, o němčině ani nemluvě. Od roku 1981 pracoval na pozici samostatný vědecký pracovník, vedl také oddělení antropoekologie, které jsem po něm po sametové revoluci na Ústavu převzal.

Jeho knihovna je přes veškeré snahy ji zredukovat dodnes obrovská a znovu a znovu jsou v ní uvolněná místa naplňována novými knihami, které

skutečně studuje, včetně poznámek a zápisků do svých žlutých a modrých sešitů. Jazykové schopnosti si udržuje právě čtením a na telefonické hovory s ním nelze být jen tak nepřipraven. To není zavolání z tramvaje - jak se máš? Jednak trvají pěkně dlouho a hlavně pokud nemáte načteno k tématu, prostě nestíháte a on vám předčítá vybrané pasáže a zahazuje slovy - vzpomínáš, jak jsme diskutovali, psali, četli v Ústavu o tomto problému?

Na lednovou výroční konferenci IALE-CZ se vyloženě těšil, po fyzické stránce je mimořádně fit, vyšel třikrát do posluchárny Věž na Albertově pěkně po schodech až zezdola, vydržel až do konce programu, na projekce se dívá bez brýlí, plní blok poznámkami, a pak mi sděluje svoje kritické i nadšené dojmy. Dají se shrnout asi tak, že všude v české krajině a vědě o krajině se projevují noosférická místa – náš oblíbený pojem od Tailharda de Chardina – i když se zdá, že je vše ztraceno v ignoraci vlády a v developerských projektech. Přesto z těchto noosférických ostrůvků může vzniknout něco pozitivního. Proto se mu tak líbily příspěvky o krajinářské dílně, případové studie pro posílení biodiverzity, profesionálně provedená studie o výskytu rukevníku velkého a další. Rád si zpětně vybavoval setkání na konferenci s Pavlem Kovářem, s celou rodinou Cudlínovou Pavlem, Ondrou (se vzpomínkou na společný fotbal u Bezdřeva) a Evou při společné večeři, se Zdeňkem Lipským, Karlem Stibralem, jehož knihu hned ten večer začal číst, a s dalšími, pro něj již vzdálenějšími generacemi lidí, kteří se o krajinu zajímají.

Foto pracovníků z Malé Plynárny (kolem roku 1970): pracovníci tehdejšího Ústavu krajinné ekologie – ÚKE ČSAV. Bohužel, většina z nich již nežije.

Zleva doprava

Bohuslav Blažek, psychologie, sociologie, metodologie vědy, Markéta Todlová, sociologie, Margit Maršálová, sociologie, Josef Pavlů, architektura, Marie Sobotková, sekretářka, Věra Bílá, technik, Jiří Petz, hygiena, lékařství, Olga Vidláková, právo, Otakar Bureš, architektura, Veronika Kalčíková-Gottliebová, informatika, Jaroslav Stoklasa, ekonomie, Bohunka Princová, studijní pobyt, Miroslav Gottlieb, filozofie, sociologie.

Autorka fotografie: Zdenka Linhartová
Místo: Park na Ortenově náměstí
Archiv: Miloslav Lapka

Končili jsme až večer, v Kroku zpět a bylo nám s ním moc dobře. Nemohl jsem si přát lepšího, poctivějšího duchovního učitele a otce od dob své aspirantury v ÚKE, než je právě doktor Mirek Gottlieb.

Dodnes se mne občas ptají mladí studenti, kteří narazili na antropoekologický přístup ke krajině, zda Mirek ještě žije a dodnes za ním občas jezdí konzultovat svoje diplomové práce. Pokud Mirka něco nabíjí, je to právě výměna myšlenek, akademické společenství a zasvěcená diskuse. Jsem moc rád, že mám to štěstí se tohoto nabíjení zúčastnit.

Dodnes se neodvážím s ním hrát šachy. A to hraji několikrát týdně proti počítači. Hraje totiž stále aktivně za šachový klub Praga a poráží o generace mladší soupeře, jak je vidět ze statistik. Jeho současné Elo je 1657 a maxima dosáhl v roce 2003, tedy v 74 letech. Bylo to na amatéra, který se hrou nikdy neživil, opravdu úctyhodných 1861! To se asi projevuje jeho každodenní fyzický trénink, kdy běhá indiánským během pro nákup a chodí pěšky do schodů do 7. patra. Nyní už ovšem, jak si stěžoval, s jednou přestávkou. Založil zahrádku u paneláku a u supermarketu, kde pěstuje byliny do kuchyně a nabízí je zdarma sousedům (ta má dokonce svoji webovou stránku) a pěkně tím zamotal hlavu odboru ochrany

přírody Prahy 4, neb to nebylo povoleno a byly tam podivné, pro kontrolující pracovníci neznámé druhy. Prostě aktivní život, který ostatním stále něco přináší.

Ze spolupráce s PhDr. Miroslavem Gottliebem jsem si odnesl mnoho. Kdybych měl shrnout to nejdůležitější (v Hegelovské triádě), je to:

1. Přístup k ekologii. Ekologie je návod k systémovému myšlení, který je nutný pro všechny obory lidské činnosti, pokud chceme v krajině přežít.
2. Každá společnost je spjata s krajinou, ve které žije.
3. Krajina je nastavené zrcadlo společnosti a jejím hodnotám.

Objevil pro mne systémové myšlení dvou velikánů interdisciplinarity: ruského biogeochemika a naturfilozofa V. I. Vernadského a francouzského paleontologa a filozofa T. de Chardina, zdánlivě zcela rozdílných osobností, ale oni sami se navzájem setkali a velmi inspirovali jeden druhého. Naštěstí byli oba přístupní v obskurních komunistickým vzdělávacích institucích a jejich knihovnách v ruském a ukrajinském jazyce.

Miloslav Lapka

Bibliografie

Co se bibliografie Miroslava Gottlieba týče, ta je roztroušena do mnoha časopisů a, bohužel, do dnes již nepřístupných výzkumných zpráv tehdejšího ÚKE. Poměrně dobrý přehled dostaneme z publikace 10 let Ústavu krajinné ekologie. Bibliografie 1971–1981. Zde najdeme mnoho jmen významných osobností v ochrany přírody, biologie, hydrobiologie, půdní biologie, botaniky, lesnictví a samozřejmě naší sociálně pojaté krajinné ekologie - architektury sociologie, psychologie a dalších souvisejících oborů.

Zajímavé jsou jeho studie, které nesměly vyjít. Asi nejvýznamnější z nich je rozsáhlá studie GOTTLIEB, M. a kol. Volný čas obyvatel Ostravy. Oficiálně nikdy nevyšla, na ní pak navázala již důkladněji zkontrolovaná studie pro tehdejší Národní výbor hl. m. Prahy: GOTTLIEB, M. (1978): Praha jako město oddechu, odpočinku a rekreace.

ÚKE vydával zajímavou řadu studií s charakteristickým obrázkem Josefa Lady na přebalu, nahrazené později nenápaditým zeleným vzorem. K nevýznamnějším patří: GOTTLIEB, M. (1977): Poznámky k pojmu „ekologie člověka“. Ústav krajinné ekologie ČSAV, Praha.

HADAČ, E., a kol. (1977): Úvod do krajinné ekologie. Ústav krajinné ekologie ČSAV, Praha.
GOTTLIEB, M. (1979): Nástin základních antropoekologických principů a jejich průmět do oblasti urbanismu.

GOTTLIEB, M. (1977): Rekreace, životní způsob ve vztahu k pracovní a mimopracovní činnosti – pokus o ekologický výklad.

GOTTLIEB, M., a kol. (1980): Uplatnění ekologických principů při rozvoji vědeckotechnické revoluce.

GOTTLIEB, M. (1981): Osídlení a krajina.

VANĚK, J., a kol. (1983): Krajinně ekologické důsledky výstavby a provozu jaderné elektrárny Temelín (1983). Části této studie byly citovány na Svobodné Evropě, takže kromě interní zprávy Ústavu nevyšla veřejně.

Z časopiseckých prací:

GOTTLIEB, M. (1971): Teorie životního prostředí v minulosti a dnes. Demografie.

GOTTLIEB, M. (1974): Co je a co není krajinná ekologie – Biologické listy.

GOTTLIEB, M. (1977): Komplexní výzkum Broumova. Územní plánování.

Podílel se na lexikonu Životní prostředí (Z. Madár, A. Pfeffer, 1973).

Za zmínku stojí zkratka, pod kterou vycházely studie tehdejšího ÚKE po roce 1968, bohužel tak krátce – TGM. To znamenalo Markéta Tódllová, Miroslav Gottlieb, Margit Maršálová.

Kapitoly:

LAPKA, M., GOTTLIEB, M. (1994): O čase, časovosti a jiném právě včas. (K interdisciplinární spolupráci archeologie a krajinné ekologie). In: Archeologie a krajinná ekologie.

MEJSTRÍK, V., GOTTLIEB, M. (1987): Landscape Ecology in Central Europe. Czechoslovakia. Landscape Ecology and Management (M. R. Moos edit.), Montreal

Monografie:

LAPKA, M., GOTTLIEB, M. (2000): Rolník a krajina. Kapitoly ze života soukromých rolníků. Sociologické nakladatelství SLON, Praha.

Devadesátiny čestných členů naší společnosti

V minulých měsících se dožili významného životního jubilea – 90. narozenin – dva čestní členové naší společnosti: profesorka Milena Rychnovská a profesor Jan Jeník. Oběma srdečně blahopřejeme a přejeme další roky jejich plodného života. K oběma jubilantům se ještě vrátíme v příštím čísle bulletinu.

Krajinářská dílna v dubnu 2019

**Krajinářská dílna SOUNDSCAPES
26.–28. dubna 2019 v Kokořínském
dole**

Zaměření dílny:

Jako téma letošní krajinářské dílny byly vybrány **soundscapes neboli zvukové krajiny**, pro záměrné zdůraznění jiných než vizuálních aspektů krajiny. Dílna, svou povahou workshop, zahrnuje teoretické informativní přednášky i praktické aktivity venku v krajině s přímým zapojením účastníků. Cílem dílny je přiblížit účastníkům z různých oborů jiný způsob vnímání a analýzy krajiny. Prostředkem nám budou přednášky, prožitková cvičení a umělecké přístupy.

Předběžný program:

- akustická typologie krajiny
- hudební land art
- zvukolovná dílna
- prožitková cvičení
- výlety do okolní krajiny

Hosté:

Šárka Zahálková – lektorka zvukolovné dílny, předsedkyně sdružení Offcity zaměřeného na umění ve veřejném prostoru (Pardubice)

doc. Mgr. Libuše Heczková, Ph.D.

a **doc. PhDr. Kateřina Svatoňová, Ph.D.**

– zabývají se proměnou vnímání prostoru a času ve vizuální kultuře, vedou seminář zvukokrajiny na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy

Ing. Tomáš Hendrych – tvůrce české zvukové typologie krajiny (z Liberce)

Ing. Václav Nedbal, Ph.D. – krajinářský

ekolog věnující se vývoji krajiny na podkladu starých map, dynamice energetických a materiálových toků v krajině v souvislosti se stavbou dopravních struktur (Zemědělská fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích)

Dopravní dostupnost:

- vlastním autem – možnost domluvy spolujízdy (parkování u objektu)
- vlakem zastávka Kanina (cca 2 km) - žel. trať Mělník - Mšeno - Mladá Boleslav
- autobusem z Mělníka do Kokořína (pěšky přes Kokořínek) nebo přímo do Kokořínského dolu

Ubytování:

Nocleh najdeme v Kokořínském dole čp. 13 (terénní stanice Správy CHKO). Spát se bude v noclehárně a na pokojích, společně sprchy a WC. Spacák a přezůvky nutné! Náklady na ubytování si účastníci hradí sami (100 Kč/osoba/noc). Platba v hotovosti na místě. Účast domácích mazlíčku na akci letos bohužel není možná.

Stravování:

Ve vedlejším hostinci se budou objednávat večere na pátek a sobotu (i vegetariánská varianta). Na snídani vybereme příspěvek 80 Kč/osoba a nakoupíme základní proviant, který bude k dispozici. Kdo má speciální nároky na stravování, necht' si přiveze, co je po jeho chuti. Je zde možnost využití společné kuchyňky. Sobotní oběd bude formou pikniku, který bude ve vaší režii. V Kokořínském dole není obchod!

Kontakt a přihlášky:

Přihlásit se na krajinářskou dílnu lze na [webových stránkách akce](#) skrze [online](#)

formulář. Vzhledem k povaze dílny bude **počet účastníků omezen** na zhruba 20 lidí. **Přihlášky zasílejte do 7. 4. 2019**, poté budete kontaktováni, zda pro vás máme místo. Organizátory můžete také kontaktovat přes emailovou adresu **krajinarskadilna@gmail.com**.

Na všechny účastníky se těší organizační tým

*Michal Forejt, Kateřina Křováková
a Johana Vardarman*

Světový kongres IALE v roce 2019

V roce 2019, konkrétně ve dnech **1.–5. července 2019**, proběhne další ze **světových kongresů IALE**. Desátý kongres se bude po delší době konat opět v Evropě, tentokrát v italském Milánu. Podtitul letošního kongresu je **Nature and society facing the Anthropocene: challenges and perspectives for landscape ecology**.

Na kongresu je přihlášeno **několik desítek symposií**. Třetí konferenční den je vyhrazen jednoduchým exkursím nebo workshopům.

Na světový kongres navazuje **PhD. kurs Meeting global challenges and exploring insights from landscape ecology**, který organizuje IALE Europe. Více informací je na [webových stránkách kurzu](#).

Registrace na kongres je již otevřena na [webových stránkách](#). Early bird registrace končí 30. 4. 2019 a výše vložného je 475 euro / člen IALE, 350 euro / člen IALE student, 550 euro / nečlen IALE, 400 euro

/ nečlen IALE student.

Mezi 1. 5. a 9. 6. 2019 je normální registrace s výší vložného 550 euro / člen IALE, 425 euro / člen IALE student, 625 euro / nečlen IALE, 475 euro / nečlen IALE student. Pozdní registrace je od 10. 6. do 23. 6. s výší vložného 625 euro / člen IALE, 500 euro / člen IALE student, 700 euro / nečlen IALE, 550 euro / nečlen IALE student.

Sleva pro členy IALE platí pro mezinárodní členy IALE-CZ, kteří zaplatí své členské příspěvky do 15. 3. 2019. Do konce března 2019 totiž musíme právě z důvodu konání světového kongresu zaplatit poplatky za české členy IALE do IALE International, včetně aktualizace počtu členů.

Venkovská krajina 2019

Česká společnost pro krajinou ekologii ve spolupráci s Centrem Veronica Hostětín pořádá v termínu **20.–21. května 2019** již 16. ročník mezinárodní mezioborové konference Venkovská krajina. Cílem konference je vytvořit pracovní rámec pro setkávání zájemců o tematiku venkova a krajiny. Akce se tradičně účastní nejen odborníci z praxe, ale i studenti a méně zkušení adeпти oboru. Dvoudenní program se skládá z referátové části (pondělí, Centrum Veronica Hostětín) a terénní odborné exkurze, odehrávající se v pestré a inspirativní krajině Bílých Karpat (úterý).

Zájemci o účast na konferenci jsou srdečně zváni. Cirkulář s přihláškou a podrobnějšími informacemi je možné nalézt na [webové adrese konference](#).

3/2019

5.–6. 3. **International Conference on Landscape Ecology and Urban Ecology, ICLEUE 2019**. Řím, Itálie.

4/2019

24.–26. 4. **Global Land Project Open Science Meeting**. Bern, Švýcarsko.

25. 4. **Naše společná přítomnost: „Odpovědná spotřeba: Co (z)může jednotlivec a co (ne)může stát?“**. Praha.

26.–28. 4. **Krajinářská dílna IALE-CZ Soundscapes 2019**. CHKO Kokořínsko.

5/2019

20.–21. 5. **Venkovská krajina**. Hostětín.

21.–22. 5. **Valuing our Life Support Systems 2019 Summit**. Londýn, Velká Británie.

6/2019

28. 6. – 7. 7. **XIX International Multidisciplinary Scientific GeoConference, SGEM 2019**. Varna, Bulharsko.

7/2019

1.–5. 7. **10th IALE World Congress: Nature and society facing the Anthropocene: challenges and perspectives for landscape ecology**. Milán, Itálie.

4.–6. 7. **The Nature of Cities (TNOC) Summit**. Paříž, Francie.

7.–14. 7. Letní škola WSL Research Institute **Land-system science for**

analysing dynamic landscapes: data, tools and models. Filzbach, Švýcarsko.

8/2019

21.–31. 8. Letní škola ALTER-Net **Biodiversity, ecosystem services: science and its impact on policy and society**. Peyresq, Francie.

9/2019

4.–6. 9. **EKOLOGIE 2019, 7. konference České společnosti pro ekologii**. Olomouc.

9.–13. 9. Konference **EuroDendro 2019**. Brno.

11.–13. 9. Konference **Krkonoše Mountains: Nature and People**. Špindlerův Mlýn.

22.–27. 9. **8th World Conference on Ecological restoration, SER 2019**. Kapské město, Jihoafrická republika.

29. 9. – 5. 10. **XXV IUFRO World Congress: Forest Research and Cooperation for Sustainable Development**. Curitiba, Brazílie.

5/2020

25.–29. 5. **HEF2020, Historical Ecology for the Future**. Méty, Francie.